
Priloga 1: Oblike spodbujanja v projektu medgeneracijskega branja (šolsko leto 2018/2019)

Bralna srečanja v glavnem vodijo koordinatorice same, včasih v sodelovanju s kolegico iz iste ustanove, npr. s strokovno delavko na šoli, odvisno od teme.

Nekatere skupine tesno sodelujejo s svojo splošno knjižnico, srečanja pripravljajo skupaj, tudi na različnih lokacijah: OŠ Žiri in Krajevna knjižnica Žiri; štiri skupine starejših v Mestni knjižnici Kranj; OŠ Polzela in Občinska knjižnica Polzela; redna MG srečanja v Krajevni knjižnici Daneta Zajca Moravče; Narodna in študijska knjižnica Trst, Oddelek za mlade bralce, je angažiral profesionalnega voditelja; knjižničarji iz Knjižnice ATL Radovljica se udeležujejo bralnih srečanj na »svojih« OŠ idr.

Skupine občasno povabijo knjižničarko iz splošne knjižnice na eno od srečanj: Irena iz MSK Žalec je doživeto pripovedovala črtico Pehar suhih hrušk; v projekt se je vključila tudi Knjižnica Ivana Potrča, knjižničarka Liljana Klemenčič je izvrstna organizatorka in pravljničarka; povabili so bibliotekarko Patricijo Tratar (SIK Pavla Golie Trebnje), ki je predstavila domoznanstvo občine s poudarkom na književnih ustvarjalcih in njihovih delih; pripravila je projekcijo in obsežen opus knjig. Ena MG skupina je obiskala in si ogledala Univerzitetno knjižnico Maribor (UKM).

Na srečanje povabijo gosta:

(1) Planet, ki ne raste: v eni skupini so zapisali, da bi na srečanju moral biti prisoten strokovnjak s področja ekoloških ved ali vsaj profesor biologije; v drugi skupini pa so povabili biologa Andreja Hudoklina iz Zavoda RS za varstvo narave, ki jim je predaval o alarmantnem stanju reke Krke. (2) Sanje o belem štrpedu: Na srečanje je prišla pisateljica Marjana Moškrič. (3) Cankar in njegova dela: dr. Blaž Vurnik, zgodovinar in kustos za novejšo zgodovino v Mestnem muzeju Ljubljana ter soavtor knjige v stripu Ivan Cankar: podobe iz življenja. (4) Otroci sveta: upokojeni knjižničar Drago Pirman s knjigami v svahiliju. (5) Srečanje z gostom Petrom Zupancem, avtorjem knjige Obešanje zmajeve glave. (6) Noč knjige z Natašo Konc Lorenzutti.

Oblike dela:

Koordinatorice se zelo trudijo, kako bi popestrile MG srečanje, toda ... ena ugotavlja, da je včasih dovolj, da se samo pogovarjajo o knjigi. ☺

Živalska kmetija: (1) Najprej sem jim pokazala kratek filmček z Youtuba, nato pa je sledila striparska delavnica, tako da je vsak udeleženec izdelal nekaj insertov iz knjige v obliki stripov, potem je seveda sledil še razgovor. Vsi so bili navdušeni nad drugačnim načinom dela. (2) Izvedli smo tudi igrico Sledite mi (učenci so imeli vsak svoj svinčnik, ki je bil z vrvico povezan z vodjem in njegovim svinčnikom. Vodja je risal, ostali so mu morali slediti (vrvica napeta, dokler se ne pretrga.) Kako so se počutili kot vodeni (ujeti, zatrti, nesvobodni) in kako se je počutil vodja. Vodja je potreben, ampak kako naj bo pravičen, pošten do vseh, pa da se ne bi spremenil, pokvaril ...

Iskanje Eve: (1) Udeleženci so bili razdeljeni v generacijsko mešane skupine. V mapah so jih čakali zemljevid Evrope z označenimi državami, zemljevida Švedske in Slovenije, zastavi Švedske in Slovenije ter nekaj podatkov o pisatelju. Najprej smo si skupaj ogledali posnetek, v katerem pisatelj Damijan Šinigoj govori o knjigi, motivih, glavnih junakih ... V skupinah so se najprej pogovorili o zgodbi in

sporočilu knjige. Na zemljevidu so označili Leonovo pot. Med poročanjem so se odpirala tudi vprašanja o štopanju, pobegu od doma in najstniški ljubezni. Drugi del skupinskega dela pa je bil izhodišče za debato, in sicer: Prijateljstvo v virtualnem svetu. Da ali ne? »Mladost premaga vse ovire, mar ne?« (D. Šinigoj) Na FB-ju imam prijatelja iz tujine. Načrtujeva srečanje ... »Berite o takih pustolovščinah v knjigah, poskušajte pa tega rajši ne.« (D. Šinigoj) (2) Sestavili so vrstni red zgodbe iz odlomkov, izdelovali so papirnata letala, narisali so motiv na majico.

Avtobus ob treh: Učenci so bili nad celotnim večerom navdušeni, ker se je veliko dogajalo. Prisluhnilo in brali so z avtorico Natašo Konc Lorenzutti, se udeležili bralnih delavnic s knjižničarkama in se povrh vsega z branjem še razgibali na svežem zraku. Še nekaj dni po dogodku so prihajali v knjižnico in spraševali, kaj bomo počeli pa drugo leto, tako da je bil cilj navdušiti za branje resnično dosežen. Predvsem sem opazila navdušenost fantov, ki so sedaj prvič videli, da lahko branje resnično povežemo tudi s športom.

Otroci sveta: Izbrala sem 9 zgodb, ki sem jih naključno razdelila med sodelujoče. Najprej je vsak zase prebral zgodbo, nato pa so poiskali osebo, ki je brala isto zgodbo. V paru so se pogovorili o prebrani zgodbi in s pomočjo delovnega lista izpisali bistvene značilnosti življenja v posamezni državi, kulturne značilnosti in povzeli sporočilo zgodbe. Glede na to, da smo bili v knjižnici, so si lahko pomagali s poučnimi knjigami, računalniki, revijami ... Sledilo je predstavljanje zgodb oz. življenje otrok v državah po svetu. Pri predstavitev smo si pomagali tudi z zemljevidom sveta, da smo si lažje predstavljali lego držav. Z izborom knjige in izvedbo sem bila zelo zadovoljna. Spoznali smo veliko zanimivosti o življenju v posameznih državah in razvijali empatijo do otrok po svetu, ki jim osnovne človekove potrebe in pravice niso samoumevne.

Osnove demokracije: V začetku sem predstavila knjigo in njenega avtorja, sledilo je tiho branje določenega poglavja v knjigi. Vsak udeleženec je namreč dobil listek, na katerem je bilo napisano poglavje, ki ga je moral prebrati in vprašanja / iztočnice za razmislek. Sledil je pogovor v parih ali trojicah, odvisno od skupine. Nato smo poročali o prebranem, ob čemer se je sproti razvijal pogovor. Ves čas smo bili zelo sproščeni, sodelovali so tako odrasli kot učenci, tako da je čas zelo hitro minil. Za konec sem udeležence opozorila na mednarodni dan knjig za otroke, ki smo ga praznovali na ta dan, in poslanico, ki pravi »knjige nam pomagajo, da ne hitimo.«

Barž ≡ kons: Prebrali so nekaj pesmi, nato so iz časopisnega papirja ustvarjali „konstruktivistične“ pesmi. Konse so razstavili.

Izbrane Rozine v akciji: Udeleženci so se zabavali z razrezano pesmijo, ko so jo skupaj sestavljali. Učiteljica je tri Rozmanove pesmi uglasbila in jih ob igranju na kitaro tudi zapela. Šestošolca sta jih nasmejala z ilustriranjem iste pesmi. Petošolka se je predstavila s svojo pesmijo Veseladja; pokazala je, da je pesnenje nekaj čudovitega.

Sedem mičnih, jezičnih, junaških: za radijski oder in druge veselice: Niso prebrali cele knjige, ampak le nekatere igre. Večinoma so vsi prebrali Lunino jajce iz Postojnske jame in Hudič iz kravjega jajca, ki so jim bile posebej všeč. Ti dve igri so otroci tudi obravnavali v šoli in so improvizirano uprizorili na licu mesta. Zelo smo se zabavali. Poudarili so, da branje dramatike ni prijetno, uprizorjanje pa zelo. Otroci so se na zaključnem srečanju zelo zabavali, sami so tudi predlagali, da bi radi uprizorili kako igro v celoti in sama sem ponudila prostor, da se igro udejani.

Pravljico Rdeča kapica je brala v slovenščini in nemščini. Po pravljici so risali in zapisali nekaj nemških besed.

In še:

(1) Za začetek je koordinatorica bralce razdelila v dve heterogeni skupini (vlekli so listke, tako da je bilo enako število odraslih bralk in mladih v obeh skupinah). Skupina se je o knjigi pogovorila, izbrali so si odlomek iz knjige in ga zaigrali. (2) Učenke so se 'poparale' s starejšimi bralkami in vsakemu paru je bila dodeljena ena zgodba iz knjige, katero so skupaj prebrali. Zgodbo so nato predstavili tudi ostalim na čajanki. Pri nekaterih smo se kar 'zataknila', npr. pri zgodbah Zakaj niso Indijanci osvojili Evrope in Zakaj človeštvo napreduje. (3) Delali so v skupinah, najprej je vsaka skupina izdelala miselni vzorec na plakat, potem so jih skupaj pregledali in analizirali knjigo. (4) Najprej so naredili viharjenje možganov na list, da so izlili prve vtise, misli. Nato smo analizirali knjigo in sledila je lastna recenzija knjige. (5) Učenci so vnaprej pripravili svoje najljubše odlomke in jih prebrali, sama se pripravila kratek uvod o avtorici. Prav tako so učenci delčke knjige ilustrirali. Ilustracije smo razstavili in nato navezali pogovor. (6) Srečanje so popestrili učenci z odlomki iz razlagalnih spisov s tekmovanja v znanju za Cankarjevo priznanje. (7) Za pogovor je koordinatorica uporabila Marie Sarto »Tako se začne in tako konča« pogovor in delo po skupinah je potekalo super. (8) Na srečanju je vsak izžrebal pesem, jo prebral, povedal, kaj občuti. (9) Izdelava kazalk na uvodnem srečanju, (10) knjige so udeležence dobile kot darilo (zavite, po pošti, z voščilnico in povabilom na naslednjo čajanko) pred božičnimi prazniki, gesta jim je bila zelo všeč.

V letošnjem letu so se na naši OŠ večini srečanj pogovori dotikali poljubno izbranih literarnih del, a se zdi, da si bralci in bralke na tak način še intenzivneje izmenjujemo poglede na različne tematike. Pogovor tako ni vnaprej pripravljen in ožje usmerjen k specifičnim potezam nekega dela, temveč se svobodneje odpira na različna tematska področja. Tako si delimo mnenja, predloge in ideje za nadaljnje branje. Takšna srečanja mlajših in manj mladih so dokaz, da razlike v življenjskih izkušnjah bogatijo in dopolnjujejo – različne perspektive nas lahko le bogatijo, učijo razmišljanja in opredeljevanja. Na zadnje srečanje sem prinesla škatlico z napisom *(Na)beri ideje*. Postavili smo jo na pult v knjižnici, vanjo postavili lističe in nekaj prvih predlogov. Kljub temu da se letos v takšni zasedbi najbrž ne srečamo več, naj bralni predlogi k branju novih knjig pritegnejo še kakšnega (novega) bralca.

Skupine kakšno srečanje kombinirajo z Nočjo knjige, drugim bralnim projektom na šoli (npr. s Trikotnikom branja). Ob koncu so izvedli še menjavo svojih osebnih knjig, s posvetilom (Unesco projekt »Menjaj branje in sanje«).

Udeleženci srečanje izvedejo izven svoje ustanove:

(1) Učenke 6. razreda (občasno tudi dva fanta) berejo pravljice otrokom v vrtcu. Vsak teden od decembra. Število mladih 8-10, število odraslih 10-12 učiteljica in vzgojiteljice, število malčkov v vrtcu 80-100. (2) Po šolskem srečanju sta dve devetošolki roman Zvezde vabijo predstavili v Kulturni klepetalnici, klubu starejših bralcev. Bili sta presenečeni, kako spoštljivo in z zanimanjem so ju starejši poslušali in kako resno so sodelovali v pogovoru z njima. (3) Mladi bralci iz osnovne šole in varovanci Doma starejših pripravijo skupno proslavo ob 8. februarju, vsaka skupina pripravi po sedem pesmi; prireditve se je udeleži tudi podžupan občine. (4) Z istimi dijaki smo sodelovali tudi pri pravljčni urici na šoli, ko smo povabili profesionalno pravljničarko iz splošne knjižnice.

Zadnje srečanje:

(1) V dar so dobili prebrano knjigo, za kar so bili izjemno hvaležni. (2) Na zadnjem srečanju udeleženci niso prejeli priznanj kot lani, ampak so se udeležili srečanja z Boštjanom Gorencem Pižamo, ki je gostoval na šoli na sklepni prireditvi Bralne značke. (3) Na zadnjem srečanju izžreballi dva mlada bralca in enega odraslega ter jih nagradili s knjigami iz svoje zaloge. (4) Na zadnjem srečanju je koordinatorica razdelila evalvacijske liste. (5) Za zadnje srečanje v sezoni so se odpravili »S knjigo v

travo« k ribiški koči pri bližnjih ribnikih. (6) Dogovorili so se, da eno knjigo (Gimnazijec) preberejo med počitnicami in se bodo o njej pogovarjali jeseni.

(Medijski) odzivi:

Na šolski spletni strani redno objavljamo prispevke o naših srečanjih.

Poročila o MG srečanju v lokalnem časopisu, na spletni strani občine ...

Večina MG skupin je zadovoljna s sodelovanjem v MG projektu in bodo v naslednjem letu nadaljevale z delom. Skupine, ki sodelujejo že peto leto, imajo težave z izborom knjig v naši ponudbi.